

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

70 let v Argentini

Leto LXXVII | 26. novembra 2018 - Buenos Aires, Argentina | Št. 35

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

Vsaka slovenska vas, posebno pa še če naj bo Slovenska vas in povrhu na čisto drugem koncu sveta, mora imeti skupni dom in vaško cerkev. To je bilo jasno izseljenskem duhovniku Janezu Hladniku, ko si je zamislil in omogočil naselitev slovenskih priseljencev na južnem delu Velikega Buenos Airesa. Pri razparceliranju je tako, poleg 290 zasebnih zemljišč, postala skupna last zemlja, določena za cerkev, dom in športno igrišče.

Stroški in napor pri gradnji lastnih domov niso pomenili odlašanja pri skupnih prizadevanjih. Tako kot je liturgija 33. nedelje med letom postavila za zgled vdovo v Sarepti, ki je Eliju odstopila svojo zadnjo hrano in pa revno vdovo, ki je v templju darovala dva novčiča, so tudi prvi vaščani prispevali od svojega pomanjkanja. Ko je marsikdo šele pričeval z zidavo, so se po proslavi narodnega praznika 29. oktobra 1952 odločili za ustanovitev Društva Slovenska vas že v naslednjih letih pa se je postavil prvi dom, ki ga je blagoslovil škof Rožman 20. januarja 1957.

Ravno v tistem času so slovenski lazaristi ustanovili novo postojanko v Slovensi vasi. Na njihovo pobudo se je pričela gradnja cerkve Marije Kraljice, za katero je tudi škof Rožman, ob tistem njegovem zadnjem potovanju v Argentino, blagoslovil temeljni kamen. Pri delih so sodelovali vsi vaščani in nekateri rojaki iz drugih krajev, tako da dobesedno lahko trdimo, da je bila cerkev zgrajena s slovenskimi rokami. Dovršena je bila leta 1959, blagosloviti pa jo že ni utegnil škof Rožman in je to opravil lomaški škof Shell.

11. novembra smo torej praznovali 66. obletnico Društva Slovenska vas in 59. obletnico blagoslovitve naše cerkve Marije Kraljice. Pričeli smo s slovesno sv. mašo, ki jo je za žive in pokojne člane daroval Toni Burja CM,

OBLETNICI V SLOVENSKI VASI

66. obletnica Društva Slovenska vas in
59. obletnica blagoslovitve cerkve Marije Kraljice

ob prisotnosti veleposlanice Jadranke Šturm Kocjan, predsednika Z.S., predsednikov ali zastopnikov vseh krajevnih domov Velikega Buenos Airesa in skupnih ustanov Slovenske Kulturne akcije in Zveze Žena. Bogoslužje je s pretežno ljudskim petjem povzdignil krajevni pevski zbor z dirigentom in organistom Andrejem Janom. Ker je ta dan bila nedelja bolnikov, je gospod Toni tudi podelil maziljenje vsem, ki so to želeli.

Po skupnem zajtrku in priložnosti za pozdrave in srečanja se je v dvorani Hladnikovega doma vršil kulturni program. Za prihodom zastav in petjem državnih himen je prisotne najprej pozdravil društveni predsednik Vinko Glinšek in izrazil ponos in hvaležnost, ki smo ju dolžni za vse dolgoletno delo ki so ga in ga

še opravljajo odborniki in člani. Pevski zbor prepeva že 71 let. Baragova šola bo prihodnje leto praznovala 70 let dragocenega delovanja. Ponos vasi pa je prva slovenska cerkev v Južni Ameriki, kjer se vsak dan daruje sv. maša v slovenskem jeziku.

Pozdravila sta tudi predsednik Z.S. inž. Jure Komar in veleposlanica Republike Slovenije ga. Jadranka Šturm Kocjan. Pohvalila sta delo za skupnost in želela še mnogo uspehov.

Prizor z recitacijami in plesom "Ta roža je vzcvetela zate" je pripravila Mirjam Goljevšček s sodelovanjem Baragove šole in folklorne skupine. Avtorica nam ga je takole razložila: Program je nastal na podlagi armenške pripovedke o zlati vrtnici. Vsebinsko le-te je, da zlato rožo –zaklad- dobi samo tisti,

ki je pošten, delaven in dobrega srca. Namen je bil primerjati ta zaklad z našo realnostjo: Ali je za nas slovenstvo še zaklad? So slovenske tradicije, slovenska beseda, melodija in ples še vrednote, ki nam nekaj pomenijo? Koliko časa bomo še ohranili slovensko zavest? Koliko časa bomo ostali zvesti slovenskim koreninam? Ali je v njih srcih res usidrana slovenska bit, da ne morejo biti brez vsega kar je slovenskega? Ali jim pomagamo, da bi se zavedali kaj pomeni ostati brez doma, brez domovine? Da so naše korenine tam ob Dravi, Savi, Soči, ob Triglavu in Jadranskem morju, a njih zibka je tukaj v širni Argentini, v slovenskem okolju?

Naša naloga je, da jim pomagamo odkrivati te korenine.

Vprašajmo se, ali jih z dejanji in zgledi približujemo ali jih odvrčamo od slovenskega okolja.

Mi smo odgovorni, da bo Slovenska vas ostala slovenska. V naših rokah je bodočnost!

Glede pripravljenosti nam je pojasnila: Nastopali so v glavnem otroci saj bodo oni podedovali ta zaklad. Z navdušenjem so sprejeli predlog in z veseljem sodelovali. Se vidi, da radi nastopajo in jim je oder pri srcu.

O folklornih plesih pa tole: Tudi mladi in malo starejši se radi zavrtijo ob domači glasbi. Fede Cerar pa za nastope vedno poišče kakšno veselo melodijo z globokim besedilom. ("Nima šans, da zmaga, kdor poraza se boji, kadar vrata so zaprta pojd' skozi okno ven, kar življenje daje, to vzem").

Hvala Mirjam za tvoj dragocen prispevek, da bi vsa ta vprašanja imela pozitivne odgovore!

Končno pa smo še ob pogrnjenih mizah bili odlično postreženi, za kar gre pohvala vsem zadolženim.

Franci Sušnik

51. PRISTAVSKI DAN

V nedeljo, 28. oktobra, smo na Pristavi obhajali 51. obletnico. Prva po okrogli obletnici. Nova doba? Brez dvoma, vendar trdno povezana s koreninami, ki so pognale že mnogo let nazaj. Čudno se sliši, da obhajamo 51. obletnico, ko se je zgodovina Pristave vendarle začela že pred 66. leti. Saj vemo, da znajo nekateri skrivati svojo starost. Kot kakšna spogledljiva dama, to rada dela tudi naša Pristava.

Ne bi rad samo našteval sporeda dogodkov, saj le ti potekajo več ali manj vsako leto v istem vrstnem redu in celo urniki so si zelo podobni. Ker je zaželeno, da ostanejo dogodki zapisani za spomin, da bodo na razpolago, ko bodo čez leta drugi brskali po zgodovini, bom vsekakor naštel nekaj podatkov. Takole je bilo zapisano v programu, ki je sam po sebi dovolj zgovoren:

- 11.00 zbiranje
- 11.15 dviganje zastav
- 11.30 sveta maša
- 13.00 kosilo
- 16.00 kulturni program
- Govor: Dominik Oblak
- Komedija: Florentinski slamnik

V programu ni bilo omenjeno, da je sveto mašo daroval g. Franci Cukjati ob somaševanju g. Tonija Burja, lazarista. Za petje med mašo je bilo letos poskrbljeno na poseben

način, saj so pri petju sodelovali šolski otroci, mladci in mladenke, mladina Pristave in priložnostni zbor, katere so pripravile ga. Saši Jelenc Vodnik, Marjanka Grohar in ga. Anka Savelli Gaser.

Za celodnevno povezavo je poskrbela ga. Lučka Jereb Oblak, ki nas je že ob začetku slavlja nagovorila s toplim pozdravom, popoldan pa vodila kulturni program.

Že nekaj let nas je za kosilo razvajala ga. Polona Havelka. Letos so nas pa veselo presenetili starši pristavske šole, ki so pekli meso in piško na žaru, v kuhinji sta se pa opogumila dva zelo mlada člana Pristave in pripravila tenstan krompir in zeljnato solato s pomočjo malo bolj izkušenih mamic. Dobrote so nam mize nosili mladenke, mladci in mladina.

Med obiskovalce vedno štejemo izredne goste, domačine in prijatelje iz drugih domov. Tu pa tam se najde tudi kakšen gost iz Slovenije, ki je ravno na obisku v Argentini in rad pogleda kako izgleda druženje po naših domovih, še posebno pa ob takih prilikah, kot so obletnice. Tudi letos se je oglasilo pri nas nekaj Slovencev iz matične domovine. Prav posebno zanimiv je bil obisk mladega fanta, ki je prišel v Južno Ameriko po čisto nekaj drugih opravkih. Nekaj mesecev je bil v Braziliji in je ravno na nedeljo obletnice prišel v Buenos Aires. Po Facebook-u je prišel v stik z eno od

naših članic in se pozanimal za Slovence tu v Argentini. Po kratkem dopisovanju je fant dobil podrobna navodila, ki so ga pripeljala do nas. Ni mu bilo žal, da se je potrudil in prišel na Pristavo! Z veseljem smo ga sprejeli, ga pogostili in mu pokazali, kako lepo je pri nas, ko se zbiramo k praznovanju.

Med goste smo šteli veleposlanico Republike Slovenije, gospo Jadranko Šturm Kocjan, predsednika Zedinjene Slovenije inž. Jureta Komarja in gospo, naše dušne pastirje ter predsednike in predstavnike bratskih domov in drugih organizacij, ki delujejo v Argentini. Letos nas je obiskala tudi predsednica občinskega sveta, ki je Društvu Slovenska Pristava podelila priznanje za posebno sodelovanje pri razstavi različnih skupnostih, ki jo je organizirala občina Moron in se je vršila v prostorih občinskega sveta.

Popoldan je število navzočih malo naraslo,

Slike Lučka Oblak Čop

ko so prišli na Pristavo še ljubitelji kulture. V gornji dvorani smo, kot je to običajno, najprej prisluhnili pozdravu predsednika doma g. Miloša Mavriča, nato pa voščilom predsednika Zedinjene Slovenije inž. Jureta Komarja in veleposlanice ge. Jadranke Šturm Kocjan. Potem nas je z lepimi mislimi nagovoril slavnostni govornik, g. Dominik Oblak.

Sledila je predstava komedije: »Florentinski slamnik« v očarljivi izvedbi pristavskih amaterskih igralcev in pod vodstvom ge. Maruče Zurc. Ponovno mi je tu v pomoč program, v katerem so imenovani vsi nastopajoči in sodelavci, ki so pripomogli, da smo navzoči uživali lepo prikazovanje na odru: Aleš Grohar, Martin Križ, Marcelo Vodnik, Aleks Zarnik, Daniela Selan, Boris Čeč, Tomi Grohar, Luči Ayerbe Rant, Bine Magister ml, Miki Križ, Cvetka Češarek Tomažević, Tati Rožanec, Karel Selan, Viki Selan, Janez Kopač, Mavricij Kočar. Scena: Martin Zarnik in fantje s Pristave. Luči: Tomaž Kenda. Zvok: Audio Pristava. Rekviziti: Gabi Bajda Križ, Marisa Cionci Žužek. Maskiranje: Majda Maček. Pričeske: Ljudmila Smrdelj Faldutto. Šepetalke: Cvetka Češarek Tomažević, Viki Selan, Tati Rožanec. Oprema: družini Križ in Ayerbe Rant. Oblikovanje programa: Tomi Maček-

Naši dragi Pristavi zdaj teče že 52. leto življenja. A v srcu, duhu in aktivnosti ostaja vedno mlada!

S.P.

51. PRISTAVSKI DAN

Govor Dominika Oblaka

Z ljubeznijo majhna dela postanejo velika

Že 51 let se zbiramo na Pristavi, da praznujemo obletnico ustanovitve Društva Slovenska Pristava. Ob vsaki obletnici pa je dobro, da si poleg družabnega srečanja, dobre hrane in pijače, vzamemo nekaj trenutkov, da pregledamo prehojeno pot, ovrednotimo sedanjost in upremo pogled v prihodnost.

Prvo skupno zemljišče, ki so ga kupili po vojni slovenski begunci januarja 1951, kmalu po njihovem prihodu v Argentino, je bila Slovenska Pristava. Njen prvotni namen je bil, da bi služila kot zelenica za oddih, za družinske izlete in za športno udejstvovanje mladine. V bližini Pristave pa so se naselile tudi družine, ki so pogosto zahajale na Pristavo, in tako se je začelo... In že na začetku vse lahko povežemo z današnjim geslom: »Z ljubeznijo majhna dela postanejo velika«. Kaj drugega kot ljubezen do naroda in do izgubljene domovine je lahko vodilo te ljudi, da so pričeli čistiti in urejati ta kraj, postavljati najnujnejše prostore, čeprav je že vsak imel dovolj skrbi za lastno družinsko stanovanje in preživetje? Kaj drugega kot ljubezen je vodila mlado dekle, da je začelo zbirati otroke in jih učiti brati in pisati, ter jih navduševati za lepoto slovenskega jezika brez šolskih učbenikov, a z veliko ljubeznijo do Boga in do domovine?

Najprej je ta pouk potekal po hišah, potem pa se je »šola« preselila na Pristavo, kjer so se učili na prostem, pod senco mogočnega ombuja ali pod zasilno streho kegljišča. Slovenska Pristava, kraj za oddih, za zabavo... Lahko bi pričakovali, da bi najprej zgradili kakšno gostilno ali kaj podobnega... Pa ni bilo tako. Najprej so naši starši s pomočjo takratnih fantov zgradili spodnjo dvorano, ki so jo lahko preuredili v tri šolske učilnice. Takrat je Pristava zaživela z osnovno šolo, z nedeljsko sveto mašo, z mladinskimi organizacijami, z raznimi zbori, s folklorno skupino.

Prostori so postali pretesni in ustanovilo se je Društvo Slovenska Pristava, da bi se pričela gradnja spodnje in zgornje dvorane. Na temeljni kamen nove zgradbe so vzdicali listino, kjer so zapisali: »Da bi se vse, kar se bo v

tem novem domu postavilo, dvignilo, godilo in živelo bilo Bogu v čast in slovenskemu narodu v ponos in plodovito duhovno rast!«

Gradnja se je vlekla dolgo časa, a ni bilo pomembno na hitro dvigniti zidove in imeti novo hišo, temveč, da bi ta nova hiša postala dom, ognjišče kamor bi se lahko vsi zatekli in kjer bi se počutili kot doma.

Bili so 12 tisoč kilometrov stran od domovine in vedno manj je bilo upanja, da bi se vrnili v rodni kraj. A takrat, ko ni bilo skoraj upanja, je slovenski izseljenec upal. Zaupajoč v božjo previdnost. "Esperamos contra toda esperanza" kot pojemo pri argentinskih mašah. A niso upali križem rok: udejanjali so vrednote zaradi katerih so se borili in so morali zapustiti domovino. Zavihali so si rokava in vsak po svojih zmoglostih in talentih je prispeval k rasti in razvoju krajevnih pristavskih skupnosti, ter soustvarjal to kar so obiskovalci iz Slovenije poimenovali »slovenski čudež v Argentini«. Temu lahko pripomnimo, da ni bilo čudežno, ni nastalo v trenutku, pač pa je sad prostovoljnega in brezplačnega dela ter nešteto podarjenih prostih in ne tako prostih ur. »Z ljubeznijo, majhna dela postanejo velika!«

Ko se zazremo v preteklost Slovenske Pristave in slovenske skupnosti v Argentini, nam morda lahko pride na misel pregovor ki pravi »stari časi, lepi časi« ali "todo tiempo pasado fue mejor". Teh starih časov, ki se jih danes s hvaležnostjo in občudovanjem spominjamo se ne da več ponoviti. Najprej ker večina teh, ki so ustvarili ta košček Slovenije

v svetu že ni več med nami. Po drugi strani pa so tudi današnje okoliščine čisto drugačne. Naša draga Slovenska Pristava za večino od nas tukaj zbranih že ni več naš dom na tujem. Rodili smo se v Argentini, tukaj smo doma, živimo v argentinskem svetu in v naše vsakdanje življenje vpletamo vrednote iz obeh svetov. Imeli smo to srečo, da so nam vrednote krščanstva in slovenstva bile podarjene že od rojstva, istočasno smo pa tudi črpali druge vrednote in posebnosti iz argentinskega okolja.

Krščanska vera in slovenstvo sta kot talenta, katera je treba razvijati in krepiti, da prideta do izraza. Težko bi si predstavljali našo skupnost brez verskega življenja. Ravno vera v Boga in neomajno zaupanje v božjo previdnost sta nas vodila skozi vsa ta leta.

Sedaj odvisi od nas, da ta neizmerni dar vere z ljubeznijo in dejavnostjo prenesemo na naše otroke in mladino. Posebno še v današnjem svetu, ko živimo v navideznem mirnem času, podtalno pa se želi sprevreči krščanske vrednote in vzpostaviti pojme, ki so skregani z zdravo pametjo. Zato je pomembno da doma, kot družina in tudi v našem skupnem domu, varujemo ta velik dar, to luč vere, ki razsvetljuje temo, ki se širi po šolah, univerzah in predvsem preko javnih medijih. Spodbujajmo pogovore v naših družinah, poslušajmo otroke in mlade, da spoznamo njihove težave in skrbi in skušajmo, da bodo doma prejeli trdno podlago in jasne pojme za nadaljne življenje.

Drugi velik dar, ki smo ga že ob rojstvu prejeli je slovenstvo. Ko so naše starše ob prihodu v Argentino spraševali "¿nacionalidad?", so s ponosom odgovorili "esloveno". "¿Y eso dónde queda?" Logika bi narekovala, da se čimpreje naučijo španščine in se asimilirajo.

Slike Lučka Oblak Čop

jo. A kot potomci majhnega naroda, ki se je skozi stoletja boril za obstoj in je preživel ob pritisku sosednjih velikanov, se niso vdali občutku manjvrednosti. Najprej so nam doma in kasneje v sklopu slovenske skupnosti vcepili ljubezen do slovenskega jezika in kulture, ter nas uvajali v slovenske navade, šege in običaje. Predvsem pa so nas z besedo in z zgledom poskušali vzgojiti v dobre, delavne in poštene osebe. Ta mora biti še vedno glavni namen vseh naših dejavnosti v skupnosti.

Pri slovenstvu je slovenščina neprecenljiva vrednota, jezik, ki ga govori le 2 milijona ljudi na svetu, med njimi tudi mi. A ni to nekaj posebnega? Včasih slišimo »Ah, že spet po slovensko? Zakaj pa mi bo ta jezik služil?« »Zato, da se boš pogovarjal s starimi starši, ali pa s sorodniki v Sloveniji ali s Slovenci, ki pridejo na obisk v Argentino« A ni bilo zanimivo, da so se lahko otroci Prešernove šole pogovarjali z mladimi športniki, ki so prišli iz Slovenije na olimpijske igre? In ste jih razumeli, a ne?

Lahko bi kdo rekel: »Saj s sorodniki govorim po angleško, pa me razumejo!« Pa smo videli in slišali, da potica po angleško lahko zveni tudi kot pica.

Znanje drugega jezika te bistri, ti širi obzorja. Danes imamo na razpolago veliko sredstev in pripomočkov s katerimi lahko navdušimo otroke in mladino za uporabo slovenskega jezika. Naj ne bomo v skrbeh zaradi prijateljev iz mešanih zakonov, ki ne razumejo slovensko. Oni se zavedajo, kako je pomembo govoriti še en jezik. Nekateri se še celo učijo govoriti slovensko. Tak zaklad bi bilo škoda zakopati.

Letos se tudi spominjamo 70. obletnice prihoda naših staršev in starih staršev v Argentino. Argentina jih je sprejela odprtih rok in jim nudila mir in svobodo, da so lahko ohranili in varovali edino, kar so lahko prinesli s seboj: luč vere in slovenstva. In, kot pravi pesnik Tone Kuntner,

**»Ta luč je spomin,
ta luč je upanje...«**
Ta luč bi tukaj lahko že ugasnila.
**»...A ni ugasnila,
ker jo varujemo kot luč svojih oči,
ker jo predajamo neugaslo,
preden ugasnejo naša življenja.
Brez te luči ne bi znali živeti.
Brez te luči bi bila tema.«**

»ŠPELA« MILHARČIČ | *Pesmi*

Na deževni večer, zaradi katerega je tisti dan odpadel najpomembnejši argentinski nogometni derbi, je psihoanalitičarka in pesnica Elizabeth (Špela) Milharčič predstavila svojo zbirko pesmi s privlačnim naslovom »Nieva donde no estás« (Sneži, kjer te ni).

Spoznala sva se davno, in sicer leta 1997 v Teatro Nacional Cervantes (buenosaireška »Drama«) po uprizoritvi dela italijanskega, a tukaj živečega dramatika Elia Gallipolija (sedaj že pokojnega Špelinega moža) »Botánico«, ki je tistega leta prejelo nagrado »María Guerrero«. Srečala sva se v kavarni in skazalo se je, da sva oba Slovenca in da je ona žena avtorja, ki ima v svojem opusu tudi roman »Vigilia en Koper« in je zelo upoštevan tu, posebno v južnem predmestju Buenos Airesa.

Omenil bom še Špelinega brata, Gregorja, saj je bil navzoč na tem večeru, sicer pa živi v Sao Paulu, kjer sem ga – samo po telefonu – spoznal ne dolgo potem, ko sem se tam mudil službeno. V tistem času je bil eden najpomembnejših reklamnih fotografov v tem brazilskem mestu.

V prijetnem baru kulture v četrti San Telmo je bila dvorana premajhna za število udele-

žencev, ki so hoteli prisostvovati dogodku. Še in še so dodajali stole, da ni bilo več kam. Večer je bil močno slovensko obarvan. Pred začetkom je Gregor na orglice igral slovenske viže, za začetek predstavitve pa so predvajali – pred pozornimi, čeprav slovensko negovorečimi poslušalci – posnetek branja Špelinih pesmi na Radiu Slovenija v odličnem prevodu Andreja Rota; lepo in z občutkom je takrat le-te brala igralka Maja Sever. Poleg mize je bila razstavljena slika Špeline hčerke, Milene Gallipoli, z naslovom »Había una vez«, ki krasi tudi platnico knjige.

Za predstavitev so bili sklicani kot panelisti Mariela Sanz, Nora Sztrum in Osvaldo Bossi, ki so večkrat omenili tudi Slovenijo, Ljubljano in še kaj, in to pravilno izgovorjeno. Nato je seveda spregovorila še Elizabeth, povedala o svojem poreklu, o materinščini ...

Za zaključek, pred zdravico in prodajo knjig, je Gregor ponovno zaigral in potem tudi zapel tisto najbolj priljubljeno slovensko ljudsko, »Pri farni cerkvici«; pri petju sva se mu pridružila še edina navzoča Slovenca.

Rok Fink

ALEJANDRA LAURENCICH PRAZNUJE

In upravičeno! Že pred leti smo pisali, da je pravi čudež, da neka revija, posvečena literaturi, obstaja »toliko« časa. Letos je izšla številka 14! Torej sedmi let obstoja...

V zelo lepi dvorani »Amigos de Bellas Artes« ki je del muzeja istega imena, na aveniji, prav v tem času okrašeni s cvetočimi »jacarandaji«, je Alejandra – pred kratkem nazaj iz Slovenije, kjer je bila navzoča na predstavitvi televizijskega filma o sebi – sklicala na srečanje in predavanje panelistov za proslaviti ta nov izid.

Med panelisti smo opazili znana imena, sicer Mariano Quirós in znana pisateljica Luisa Valenzuela, poleg Fernanda García Curtena, Carlosa Costa in seveda same Alejandre, kot predstavniki uredništva. Fotografirala sta pa Marcelo in Francisco Pedrosa.

Med navzočimi je bila celo Vlady Kociancich, dogodek je pa tudi počastila veleposlanica Jadranka Šturm-Kocjan, katero je

seveda Alejandra iz odra omenila in se ji zahvalila za prisotnost.

Kot vedno, po zaključku in pred odhodom... zakuska in kozarček.

Naj še dodam, da se bo že predvajan dokumetarni film »Alejandra«, delo Združenja Reaktor, v prihajajočem letu odvrtel tudi na RAI Furlanija-Juljska Krajina.

Čestitamo Alejandri za neprenehni uspeh z revijo in seveda z vsem njenim književnim delovanjem.

Rok Fink

Slike Marko Vombergar

VERONIKA DESENIŠKA

V nedeljo, 11. novembra, smo se v velikem pričakovanju zbrali v Našem domu, kjer je režiser, Boštjan Modic, s pomočjo nekdanjih in novih igralcev postavil na oder igro Veronika Deseniška, dragemu Fridu Bezniku v spomin in poklon. Igralci so bili iz vseh okrajev, zato je tudi publika prišla iz vseh domov.

Večer se je začel z govorom prof. Martina Sušnika, ki je opisal svoje spomine na Frida - profesorja Žive besede na srednješolskem tečaju in režiserja. Frido je bil učitelj, ki je razdajal, kar je znal in ki je pustil sled na vsakemu, ki je imel to srečo, da se je lahko ob njemu učil.

Veronika Deseniška je tragedija v petih dejanjih. Spisal jo je Oton Župančič na podlagi resnične zgodbe. Godi se leta 1422. Opisuje ljubezen med Veroniko Deseniško in sinom celjskega grofa Hermana II. Prvo dejanje se godi na Desenicah v Hrvaškem Zagorju, kjer mlada Veronika spozna "viteza iz krškega gradu" in se vanj zaljubi. Njena teta, ki nič ne ve o tej ljubezni, pregovori Veronikinega očeta, da bi bilo najbolje za Veroniko, da gre na Krški grad, k grofici Jelisavi Frankopanki – Friderikovi ženi, za družico. Tako ne bo samevala na Desenicah temveč se bo vključila v družbo in dobila ženina.

Na krškem gradu jo Jelisava Frankopanka prijazno sprejme. Veronika ji zaupa svojo ljubezen in, ko pride Friderik II z vitezi in vojščaki domov, Veronika pokaže Jelisavi v koga je za-

ljubljen. Takrat obe ugotovita, da je ta ljubezen nemogoča, ker je "vitez" v resnici Friderik II, sin grofa Hermana II, Celjana.

Jelisava ima pri sebi strup, ki ga je kupila židovskemu prodajalcu, da bi naredila samomor, ker je vedela, da je mož ne ljubi. Ponudi Veroniki, da bi ga spili obe. A Veronika ne more sprejeti, ker nosi novo življenje pod srcem.

Jelisava umre in ni jasno, če je spila strup ali jo je ubil njen mož, ker ima Friderik večkrat hude sanje. Friderik II in Veronika se skrivoma poročita. Friderikov oče, Herman II, ne pristane na zvezo s plemkinjo in zato obtožiti Veroniko čarovništva. Veroniko in Friderika zapre v grad v Gornjem Celju v ločene celice.

POKLON FRIDU BEZNIKU

Govor Martina Sušnika

Marca leta 1992, med potekom mojega prvega popoldneva kot dijak Srednješolskega tečaja, je v razred vstopil profesor Žive besede. Resen pogled, trden značaj, elegantna postava, govor gotov... Snel si je ročno uro in jo postavil na mizo. V naslednjih sobotah smo se z njim učili recitacije na tak način, kot ga do takrat še nisem poznal... Naučil sem se, po njegovi zaslugi, da je v poeziji beseda res živa. Vzljubil sem Prešerna ob njegovem vodstvu zborovske recitacije Turjaške Rozamunde, katere prve vrstice so ostale v mojem spominu še do danes.

Za trinajstletnega mulca, ki je naravno podvržen odrskemu nastopanju, je bila to življenjsko pomembna dogodivščina. Počasi sem začel slutiti, in pozneje razumeti, zakaj ima ta profesor priznano ime med kulturnimi ustvarjalci naše slovenske skupnosti; zakaj ima ime Frida Beznika v tem krogu svojo posebno težo in slavo.

Naslednje leto mi je prijatelj, s katerim sva skupaj nastopala v Slovenski vasi, govoril o svoji izkušnji pri Spominski proslavi v Slovenski hiši, ki jo je g. Beznik režiral. Moje navdušenje je še bolj vzgorelo, takó da sem se leto

kasneje sam ponudil, da bi tudi jaz sodeloval kot recitator. Veselil sem se, ko sem bil povabljen na vaje, čeprav si nisem predstavljal do katere mere bo ta izkušnja zame pomembna, ne le na umetniškem področju, temveč tudi (in to je najvažnejše) v življenjskem smislu.

S potekom vaj mi je g. Beznik postal bližnji; postal je zame »Fridok«. V globokem smislu mi je postal pravi učitelj. Učitelj, ki ne ukazuje vsiljivo, temveč tak, ki dokaže in pokaže. Učitelj, ki vzgaja z izžarevanjem lastnega zgleda, potom pristnega utelešenja znanja, ki ga posreduje. Frido je znal. In znal je tudi pokazati, da smo sami lahko zagledali kar je on videl. Znal nas je voditi, da smo tudi mi, v kolikor smo bili omejeno zmožni, lahko postali deležni njegovega znanja.

Sledile so še druge Spominske proslave, Slovenski dnevi in še drugi nastopi...

Z njim smo se naučili spoznati literarne vire in njihove zahteve. Naučili smo se o muzikalnosti in čaru poetične besede. O globokem smislu, ki ga nastopajoči ima dolžnost umeti in možnost posredovati. O spoštovanju do avtorjev, v čigar srca mora igralec prodreti, da lahko potem

Ker Herman II ne doseže, da bi Veroniko obsojili na smrt, naroči židu Bonaventuri, naj jo zastrupi. A Veroniki ni treba strupa, ker umre od žalosti in oslabelosti. Svoje trpljenje daruje v spravo za svoje in Friderikove pregrehe. Po njeni smrti grof Herman izpusti sina Friderika.

Zgodba se dogaja v dveh urah in pol, polnih lepega slovenskega jezika, ki ga lahko slišimo samo v taki uprizoritvi ali ob branju klasične knjige. Večina igralcev je imela dolge tekste, pisane v poeziji. Besedilo so vsi natančno obvladali in to je vplivalo, da so svoje vloge odlično odigrali.

Deseniški Gospod (Jože Korošec) in Sida, njegova sestra (Tatjana Modic) sta izrazito pokazala vso skrb in ljubezen do mlade Veronike. Veronika (Tatjana Malovrh) je od začetka, v naivni mladosti, pa do smrti v zaporu, izrazila veselje, ljubezen, trpljenje un končno vdanost in zaupanje v Boga z odličnim igranjem. Friderik II (Niko Stariha), je izkušen igralec zmožen različnih vlog. V prvem dejanju je bil mili zaljubljenec, potem je pred svojim očetom pogumno zagovarjal svojo ljubezen, v zadnjem dejanju je bilo vidno trpljenje ob smrti svoje žene. Herman II (Marko Mustar) že dolgo let ne igra, zato posebna pohvala, da je sprejel in tako dovršeno zaigral vlogo grofa, ki je gospodovalno odločal o življenju na grofiji.

Cilka Bregar je vlogo Jelisave Frankopanke vrhunsko igrala. Prepričljivo je izrazila močno srčno dobroto ter razočaranje in globoko trpljenje žene, ki je mož ne ljubi.

Vsakič ko je stopil na oder žid Bonaventura (Dani Grbec) je publika še posebno zastala v pričakovanju. V njegovih kretnjah in načinu dobi beseda poseben izraz in najdeš pravi smisel vsakemu stavku teksta.

Aleks Puntar kot vitez Jošt in Friderikov prijatelj, je nastopil skoraj v vseh dejanjih. Jasno je izgovarjal besede, sproščeno je igral in s tem pomagal tudi drugim igralcem, da so prišli do izraza.

Erika Pavšer kot služkinja na Desenicah, Martin Fantini kot vitez Ivan, Toni Rován kot Nerad, Nevenka Belič kot Brigita, Vera Breznikar kot Geta, Jože Oblak kot pisar, Dani Kocmur kot pravdač, Gregor Modic kot sosod so svoje vloge vestno in prepričljivo podali in tako pripomogli k pravi odrski klimi. Igralsko skupino sta dopolnila še stražarja Aleks Zupanc (Fridov vnuk) in Matej Modic.

Gospod Tone Oblak, skupaj s sodelavci

– Claudio Selan in pomočniki je izdelal mo-gočne kulise. Njegovo delo vedno doseže, da se publika in igralci vtopijo v kraj in čas dogajanja zgodbe. Scena ječe, kjer se odigra zadnje dejanje je bila izredna in je močno pripomogla dojemanju tragičnega trenutka Veronikine smrti.

Da je igra nepretrgoma tekla sta pomagali šepetalki Bernarda Juhant in Andreja Bitenc. Za prekrasne obleke sta poskrbeli Marjana in Tatjana Modic. Za rekvizite Toni Rován, za maskiranje Majda Maček, Veronika Malovrh in sodelavke. Za pričeske Ljudmila Smrdelj. Za oblikovanje programa Erika Indihar in za ozvočenje Luč in Zvok s sodelovanjem Adrijana Gaserja. Za luči Aleks Šuc.

Vso predstavo so ponovili še v ponedeljek, 19. novembra. Ta dan so igralci še bolj sproščeno odigrali svoje vloge, tisti pa, ki smo igro videli že drugič, smo se še enkrat vživali v dogajanje na odru.

Na koncu druge predstave se je predsednik Našega doma, Andrej Mehle, zahvalil režiserju za zamisel, igralcem za delo, gospodu Tone-tu Oblaku za kulise in vsem, ki so pripomogli za uspeh igre.

Frido je učil natančnost in ljubezen do dela, do avtorjev in do slovenskega jezika. Že dolgo let žanjemo, kar je on sejal. Po zaslugi pogumnega in sposobnega režiserja Boštjana Modica, ki si je zamislil to igro ob 20. letnici prezgodnje smrti se je Frido gotovo iz nebes nasmihal pod brki, ko je videl česa vsega si njegovi bivši učenci upajo.

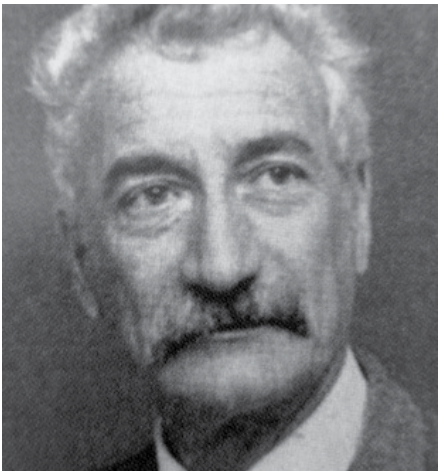
Ob tej priložnosti gre posebna zahvala tudi njegovi družini: ženi Alenki ter Štefanu, Nevenki in Veroniki, ki so bili mnogokrat prikrajšani očetovega časa in so z njim doživljali skrbi, ki so bile igralcem prikrite.

Nuška Belič Draksler

njihove besede v pravem duhu utelesi. Naučili smo se o neizogibnosti resnega dela, ki prezira povprečnost in teži po kvaliteti, ne zaradi iskanja hvale temveč iz spoštovanja do opusa, do gledalcev in do nas samih. Naučili smo se o iskanju lepote, ki jo odrski umetnik lahko deli drugim potom elegance svojih kretenj, pravi-nih nijans, učinkovite uporabe glasu, postave, hoje... Naučili smo se pa tudi življenjske glo-boke resnice, do katerih nas je vabil in vodil s svojimi razmišljanji, s svojo življenjsko izkušnjo in polikromatičnimi anekdotami.

Še se spominjam, kako se mi je šlo, da sem na vaje prihajal ne le pravočasno, temveč če se je dalo še pred določenim urnikom. Po na-

vadi je bil on že tam in to je nudilo možnost za poučljiv dialog in poglobitev v umetniškem učenju in medsebojnem odnosu. Občutek, da je vsako navodilo polnosmiselno in vsak trenutek pod njegovim vodstvom možnost za osebno rast, je nekaj kar morejo povzročiti le osebe ki, kot sem omenil, znajo in izžareva-jo. Bogu sem od takrat hvaležen, da mi je ta slavni igralec in režiser slovenske skupnosti dovolil vstopiti v krog njegovih »učencev«, za katere, si upam reči, je Frido postal kot odrski oče in življenjski kažipot.

V mojem zadnjem letu Srednješolskega tečaja sem zopet imel g. Beznika, zame že po-znanega in ljubljenega Frida, za profesorja Žive besede. Med uro pouka sem imel privilegij, da mi je kdaj neopazno pomežiknil. Takrat sem že znal spoznati njegov prikrit nasmeh pod brki. Bil je tudi leto zadnje Spominske proslave v njegovi režiji... leto njegove borbe z boleznijo. Med poletjem tistih počitnic nas je zapustil. Prezgodaj. Mnogo bi se lahko še od njega naučili. A kar smo prejeli nam je ostalo vraščeno v naših srcih, zato sta tudi naša zahvala in poklon trajna še do danes.

Nocojšnje srečanje, več kot dvajset let po njegovem končnem vzponu h Gospodu, je znak našega dolga do njega. Je pa tudi sad njegovega učenja. Smisel in ljubezen sta vedno rodovitna. Naj bo nocojšnji nastop kot že-tev njegovega sejanja.

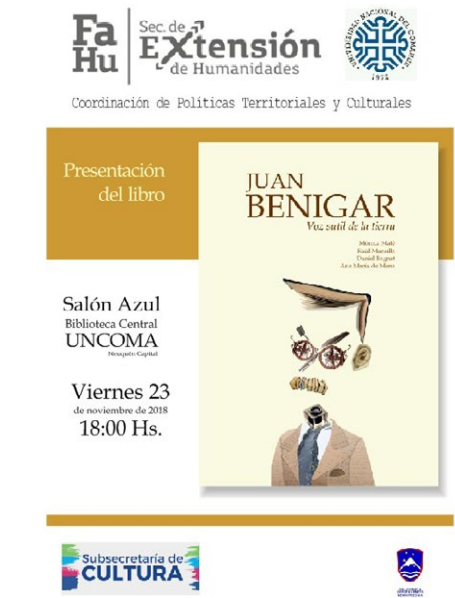
JUAN BENIGAR

VOZ SUTIL EN LA TIERRA

Presentación del libro en Neuquén

Durante el evento realizado el 23 de noviembre a las 18 en el Salón Azul de la Biblioteca de la Universidad Nacional del Comahue, tuvo lugar la presentación de la obra “Juan Benigar, voz sutil de la tierra”, Editorial de la Grieta 2018, por parte de investigadores de la Universidad del Comahue y del equipo de la Biblioteca Popular de Aluminé (ciudad de la provincia del Neuquén), biblioteca que lleva su nombre.

Es un honor destacar que se hizo presente para la ocasión la Señora Embajadora de la República de Eslovenia, Jadranka Šturm Kocjan, como un homenaje a un gran esloveno muy ligado a la Región Norpatagónica. La Señora Embajadora, mediante un discurso claro, preciso y emotivo, puso en relieve la figura de Juan, Janez, Iván Benigar, “el sabio que murió sentado”. Fue hijo de padres eslovenos. Nació en Zagreb en 1883 pero por el derecho de ius sanguinis, vigente en la actualidad en países europeos, es esloveno. Teniendo 25 años y para cumplir “su propio destino”, se radica en la Patagonia, desde 1908 hasta su muerte en 1950. La Señora Embajadora presentó a Benigar como avanzado humanista, etnolingüista, políglota, antropólogo, filósofo, investigador de la interculturalidad. También expresó antecedentes de su estudio, abordado incluso por eslovenos, como el documental “El sabio que murió sentado”, producido por Slavko Hren y la televisión eslovena en

el año 2009. Se suman los contactos de la familia Urbančič con la familia Benigar. Don Juan fue un verdadero sabio que, inquieto y anticipándose décadas, “formuló las preguntas verdaderas”. Benigar dejó un legado para continuar y revitalizar.

En el libro se rescata, se re-des-cubre, la voz del sabio a partir de cuatro abordajes diferentes: las de Mónica Mate, Raúl Mansilla, Daniel Bagnat y Ana M. de Mena. Se expresan en ensayos que abarcan distintos aspectos de su vida y obra, a saber: la vigencia de su lega-

do, teosofía y creencias araucanas, su figura y accionar intelectual y finalmente, el obrero ilustre. Ello ha sido catalogado por Finzi como “uno de los hechos culturales del año”. Antes de esta obra varios libros fueron publicados acerca de su saliente obra en la historia del Neuquén. La lista de los mismos sería extensa para este espacio. Basta googlearlo. Sólo una síntesis de lo que se sabe de él daría para varios escritos más. Mucho de la obra de Benigar obra aún como manuscritos inéditos que requerirían de un amplio trabajo multi-interdisciplinario para ser publicados. Don Juan Benigar tuvo las manos, la mente y el corazón siempre abiertos. Supo crecer y dar lo mejor de sí, pese a las condiciones adversas y a ser padre de una familia numerosa a la que tenía que alimentar, cuidar y educar. Fue un intelectual solidario y transformador de la realidad, humilde, laborioso y honrado. Marginado del reconocimiento oficial no bajó los brazos en su continua investigación y defensa de los derechos de los mapuches. Tejió no solo a través del telar, sino hilando otra forma de pensar y de pensarse como patagónico. Hizo canales no sólo para llevar vida y cultivar la tierra. Honró la cultura, cuya savia hizo florecer las ciencias que abordó. Así como construyó puentes para unir orillas, con su mente inclusiva acercó culturas. Escribió acerca del pueblo mapuche viviendo con ellos, haciéndose uno de ellos, compartiendo sus penurias y pensando una Patagonia diferente. Fue un hombre buscador de la verdad, que vivió fiel a sus principios, dándose a los demás como los grandes hombres que dejan huella en la humanidad.

Volviendo al evento de la UNCO. Fueron muy ricos los comentarios amorosos sobre cada parte del libro por parte de cada uno de los

autores. Sería extenso resumirlos aquí. Hubo también aproximaciones a la lectura y canto de fragmentos de la cantata “Sheypuquiñ y Juan”, escrita por Carlos “Tata” Herrera y musicalizada hace algunos años por J. L. Bolla, así como una representación a partir del texto escrito por Alejandro Finzi, dramaturgo radicado en Neuquén.

Sin dudas Juan Benigar, quien renunció a vivir en Europa, en su tierra, con un futuro promisorio y sin carencias, eligió la Patagonia donde se radicó hasta su muerte. Sus restos descansan en la ciudad de Aluminé junto a los de Sheipukin, (Eufemia Barraza) su primera esposa, y de Rosario Peña, con la que se casó años después de enviudar.

Dejó un legado no solo para su familia y los descendientes de eslovenos sino para todos los hombres y mujeres de bien que consideren la paz, a los otros, al trabajo, la cooperación y la investigación como puntales para su vida. Todos estos valores no muy comunes en una sociedad competitiva y exitista como la nuestra.

Lorenzo Novak

75-LETNICA SMRTI PESNIKA FRANCETA BALANTIČA

* 29. november 1921, Kamnik, † 24. november 1943, Grahovo

»Ne vem, zakaj sem na življenja ženitnini« France Balantič je na 'ženitnino življenja' prišel 29. novembra 1921 v Kamniku v delavski družini s tremi otroki. France je bil najstarejši, za njim sta prišli še sestri Minka in Tilka. Na družino je bil navezan z vso ljubeznijo. Po ljudski šoli v Kamniku se je vozil kot 'vagonar' na klasično gimnazijo v Ljubljano, ki jo je izdeloval z dobrim in prav dobrim uspehom. Sošolci so pripovedovali, da je bil Balantič miren, vase zamaknjen fant, popolnoma odmaknjen od dijaških političnih prepиров. Vedeli so, da ga zanimajo slovanski jeziki in sodobna slovanska literatura, ničesar pa o njegovem pesniškem snovanju. Kot sedmošolec je v zborniku kamniških študentov objavil tri sonete o izseljencih. Takrat je že bil prijateljsko povezan s Francetom Kremžarjem in Marjanom Tršarjem. Na novega leta 1941 je hudo zbolel in 12. marca je prijavil izstop iz šole. Zdravje se mu okrepilo, ko je v začetku septembra nekaj dni prebil s Kremžarjem in Tršarjem na Veliki planini. Tam je zasnoval svoj Prvi venec in ga še tisto jesen dokončal. Po nemškem napadu na Jugoslavijo 6. aprila 1941 se je odločil, da se umakne v Ljubljano, da tam nadaljuje šolanje. S seboj je vzel vse svoje zapiske. Uspešno je končal osmi gimnazijski razred in se vpisal na slavistiko. Stanoval je najprej v študentskem domu, potem pa v Mostah blizu Kremžarjevih. Resno se je lotil študija, vendar se je v Ljubljani čutil osamljenega, kot brez doma. Mama in starejša sestra Minka sta ga zadnjikrat obiskali 29. junija 1941. Konec junija 1942 so ga Italijani s številnimi mladimi izobraženci odpeljali v taborišče Gonars, kjer je doživel močne not-

“
Iz teme noči moli k Bogu
za usmiljenje in moč, da
ne pade v prepad brez dna.
”

ranje pretrese, tako da se je novembra vrnil v Ljubljano kot drug človek.

»Ukaz tvoj v krvi k petju me priganja« Balantič je zapisal o sebi, da je 'božji obdaranec' in to je dokazal s svojimi pesmimi. Prvič se je oglasil v sedmi šoli, potem pa je dobesedno preskočil običajno tipajoče začetništvo in se, podobno kot Srečko Kosovel, razodel kot zrel pesnik s svojo izvirno govo-

rico. Njegove prve tiskane pesmi so konec marca 1941 izšle v reviji Dom in svet. Proti koncu leta 1941 je Balantič začel pripravljati s pesniško zbirko, ki ji je dal naslov Muževna steblika. Vanjo je uvrstil samo 24 pesmi, ki naj bi, razvrščene v tri enote, zajele tri glavne stopnje njegovega doživljanja sveta. Rokopis, ki je obsegal 48 strani, je dal v presojo Tinetu Debeljaku, uredniku Dom in sveta. Na njegovo priporočilo je založba zbirko sprejela, izrazila pa je željo, naj pesnik nekaj pesmi izpusti. Za rešitev zbirke se je Balantič odločil, da vanjo vključi tudi Venec, kar je zbirki dajalo nov pečat: predstavila bi ga kot religioznega pesnika. Venec je nastal po Balantičevem doživetju zborovanja slovenske katoliške mladine v Kamniku poleti 1940. V njem izpoveduje doživetje boja med čistostjo in strastjo, kakor ga občuti globoko religiozni človek ob mladostnem prebujanju. Iz teme noči moli k Bogu za usmiljenje in moč, da ne pade v prepad brez dna. Po sodbi Tineta Debeljaka Balantičev Venec kljub pesnikove mladosti zaradi njegove umetniške moči smemo primerjati s Prešernovim Sonetnim vencem. Venec je izšel v bibliofilski izdaji z lesorezi Marjana Tršarja leta 1944 (faksimile 1990). Balantič je v Gonarsu načrtoval veličastno zasnovo 'sonetnega venca sonetnih vencev': zbirko 15 x 15 sonetov z magistrali, torej 225 sonetov! V njih bi podal vse svoje gledanje na umetnost, na ljubezen, na smrt, na Boga.

»In moja pesem v plamen se spreminja« Po mnenju urednika dr. Tineta Debeljaka je Balantičev Venec sad njegovega globokega doživetja velikega zborovanja slovenske ka-

toliške mladine na kamniškem Malem gradu, kjer so ob mogočnem kresu kleče molili častitljivi del rožnega venca 'za slovenski narod'. Kres je bil napoved njegovega notranjega očiščenja in darovanja. »Do aretacije in odgona v Gonars,« pričuje France Pibernik, »je bil Balantič povezan z odporniškim gibanjem na ljubljanski univerzi, spričo negativnega odnosa vodilnih oefarjev v taborišču do njega pa se je razočaran odvrnil od njih ... Po številnih vosovskih atentatih na vodilne slovenske ljudi, kar je pomenilo začetek državljanske vojne na Slovenskem, se je odločil za vstop med vaše straže.« Malo zatem se je vključil v novoustanovljeno slovensko domobranstvo. V novembru 1943 je s prijateljem Francetom Kremžarjem odšel v Grahovo. 24. novembra 1943 so partizani tamkajšnjo domobransko postojanko uničili. »V ognjenih zubljih, ki so upepelili Krajčevo hišo, v kateri so se zadrževali domobranci, je med dvaintridesetimi žrtvami zgorel tudi pesnik France Balantič« (France Pibernik). Čez pet dni bi dopolnil dvaindvajset let. Po njegovi tragični smrti je Tine Debeljak, urednik Doma in sveta, predlagal, da bi zbrali in natisnili celotno Balantičevo pesniško delo. V kratkem času mu je uspelo zbrati praktično vse dostopne rokopise in o veliki noči 1944 je uredil prvo knjigo Balantičevih pesmi, ki je izšla maja s pomenljivim naslovom V ognju groze plapolam. Nekaj kasneje istega leta je izšel Balantičev Venec v bibliofilski opremi njegovega prijatelja slikarja Marijana Tršarja (faksimile 1990). Pesnik je bil v domovini prepovedan. Leta 1966 so v Ljubljani natisnili izbor Balantičevih pesmi, toda celotna naklada je bila uničena; do novega natisa je prišlo leta 1984. Po letu 1990 je ta od Boga navdahnjeni pesnik pravično upoštevan v slovenskem slovstvu.

Ognjišče, november 2013

V NEDELJO Z NEDELJO

Predstavljamo vam najstarejši tednik v slovenščini, ki izhaja na Koroškem.

Nedelja ni samo dan v tednu, na Koroškem je to tudi tednik v slovenščini, ki izhaja že iz leta 1926.

Biti blizu ljudem – to je vodilo tednika Nedelja, slovenskega cerkvenega tednika, ki je najstarejši tednik koroških Slovencev in je eden od medijev Krške škofije, ki ima seež v Celovcu. V svojih rednih številkah in prilogah Nedelja odraža jezikovno, kulturno in identifikacijsko stanovitnost in življenjsko voljo slovenske narodne skupnosti, saj je njena zgodovina tudi nazoren primer za rast, pregon (leta 1941 so jo nacionalsocialisti prepovedali zaradi slovenskega jezika), nov začetek in prehod. V zadnjih dveh desetletjih se je preoblikovala iz tradicionalnega versko nabožnega časopisa v sodobni medij narodne skupnosti, ki se z izzivi časa sooča z obširnim kulturnim in lokalnim poročanjem, z družbeno-kritičnimi tedenskimi komentarji, z otroško in mladinsko stranjo, s tedenskim tematskim težiščem in zelo priljubljenim jezikovnim kotičkom.

Skrb za čim širšo jezikovno kompetenco koroških Slovenk in Slovencev gre z roko v roki s prizadevanjem za kakovostno vsebino in privlačno obliko ter z iskanjem novih poti v zvezi z digitalizacijo družbe (spletna stran: www.nedelja.at).

Vse to je pomemben mozaični kamen pri

ohranjanju jezikovne in kulturne identitete slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Ob tem s kulturnimi in družinskimi prilogami Nedelja še posebej nagovarja mlade družine, koroške Slovence v mestih in izven Koroške, kreativce in kulturnike. K tem težiščem vabi tudi mlade. Vse to presega okvire običajnega cerkvenega časopisa in je pomemben mozaični kamen pri ohranjanju slovenske jezikovne in kulturne identitete na Koroškem.

Odpira prostor za življenje

V dolgi tradiciji je mnogo sodelavk in sodelavcev pustilo svoj pečat, med njimi pa naj omenimo tri, ki so bistveno sooblikovali razvoj Nedelje. S skupino duhovnikov jo je

ustanovil Ivan Lučovnik iz Borlj v Ziljski dolini. Jože Kopeinig jo je iz cerkvenega lista preoblikoval v tednik, ki zajema vse plati človekovega življenja. Skoraj štiri desetletja je uredništvo Nedelje uspešno vodil Hanzi Tomažič.

»Nedelja je prvi dan v tednu, nekaj se na novo začinja,« je zapisal Anton Rosenzopf-Jank, izdajatelj Nedelje in vodja Dušnopastirskega urada. Razmišlja še: »Na začetku ni akcija, pač pa ne-delja. Čas za prekinitev, za zavedanje, kaj nam je podarjeno in naloženo, čas za praznovanje in za hvaležnost Bogu. Nedelja, slovenski cerkveni časopis krške škofije, vsak teden v besedi in sliki vabi, da prekine-mo svoj miselni ritem tedna, ki ga zaznamuje hitrost dela, informacij in komunikacije. Nedelja nam reče: Vzemi si čas zase, za svet, v katerem živiš, za Boga, za ljudi! Odpira prostor za tisto, kar prinaša življenje, veselje in žalost, upanje in strah, moč in nemoč ter hrepenenje po lepoti, po miru in sožitju.

V vsakotedenskih komentarjih je mogoče razbrati, kako raznolik je pogled na današnji svet in da ostaja iskanje odgovorov na izzive časa trajna naloga. Nedeljska besedila iz Svetega pisma v osrčju tega lista so nam na voljo kot navdih pri oblikovanju odgovornega življenja, tam, kjer smo.«

Uredništvo Nedelje, ki ga sestavljajo Mateja Rihter (glavna urednica), Vincenc Gotthardt, Micka Opetnik in Gabi Frank se trudi, da postavlja v središče ljudi s tem, kar so in kar ustvarjajo, saj so ustvarjeni po Božji podobi.

M. R.

V ŽUŽEMBERKU ODKRILI ZADNJE TRI RELIEFE ZNANIH SUHOKRANJCEV

Z veseljem sporočamo, da se naš projekt Park znanih Suhokranjcev počasi bliža koncu. Uresnili smo skoraj vse naloge in 9. 11. 2018 odkrili še zadnje tri reliefe .

9. 11. smo praznovali DAN SPOMINA NA ZNANE SUHOKRANJCE. V prizidku telovadnice Osnovne šole Žužemberk smo doživeli bogat in izbrušen program, ki so ga pripravili učenci pod vodstvom mentorjev OŠ Žužemberk in OŠ Prevole, za odlično izvedbo pa je bila odgovorna gospa Klara Legan. Prisluhnili smo ubranemu petju združenega pevskega zbora s 150 pevci, si ogledali film o znanih Suhokranjcih ter uživali ob gimnastično-ritmičnem nastopu . K doprsnemu kipu Leona Štuklja pred šolo in k spominski plošči v Zafari je bil, kot vsako leto, položen lovorov venček. Ta čast je pripadla najboljšim športnikom, mentorjem in dr. Žigonu. Pozorno smo prisluhnili tehtnim besedam dr. Andreja Rahtena, zgodovinarja in znanstvenega svetnika SAZU, ki je osvetlil veličino pogumnega in zavednega Slovence IVA-NA KERNA ; njegovi nečakinji ge. Darji Okorn ter Štukljevemu spremljevalcu g. Tomažu Zajcu. Sceno je bogatilo drevo znanih Suhokranjcev, ki ima letos že 40 listov z njihovimi imeni.

V preddverje telovadnice je bila postavljena pregledna razstava o šestih znanih Suhokranjcih, ki so letos dobili bronaste reliefe v parku.

Gostje in sorodniki so bili obdarjeni s filmom o znanih Suhokranjcih, ličnim podstavkom in orehi. Pohvaliti velja pozorno poslušanje učencev v sicer povsem polni dvorani.

Drugi del prireditve je potekal v Parku znanih Suhokranjcev na trgu. Program je vodila predsednica KUD-a ga. Klavdija Kužnik. Nagovor župana in avtorice projekta sta dopolnili dve poskočni viži na harmoniko. Sledilo je odkritje zadnjih treh reliefov : Leona Štuklja, Jožeta Kastelica in Ivana Kerna, ki jih je, kot vseh 12 doslej, ustvarila akademska kiparka mag. Alenka Vidrgar. Park s 4 obeležji in 15 reliefi je blagoslovil g. Franc Vidmar, dekan in častni kanonik. Občina je poskrbela za skromno pogostitev.

Naj prav na kratko predstavimo te tri velike može.

LEON ŠTUKELJ (Novo mesto, 1898---Marihvor, 1999) je bil pravnik, in olimpijski zmagovalc v orodni telovadbi. Po materi Mariji Milner je bil iz Zafare pri Žužemberku---Suhokranjec. Na olimpijskih igrah je osvojil 6 medalj. Pri poveljni komunistični oblasti ni bil dobro zapisan ; šele v samostojni Sloveniji je dobil častno mesto med najbolj zaslužnimi Slovenci. Leta 2002 je bil pred OŠ Žužemberk postavljen njegov prvi doprсни kip v Sloveniji, leta 2009 pa je bila na rojstni hiši njegove matere v Zafari postavljena spominska plošča.

IVAN KERN (Žužemberk, 1898---Ljubljana, 1991) je bil kontraadmiral, vojaški pilot, minister, inženir radiotelefrafije in prevajalec. V zgodovino se je zapisal kot junak Otrantskih vrat. Leta 1941 je namreč ob mnogih nevarnostih pripeljal dve ladji k zaveznikom v Aleksandrijo, kot poveljnik mornarice narodnoosvobodilne vojske pa kar 30 ladij v Jugoslavijo. Tudi on je bil po vojni v nemilosti, doživiljal velike krivice zato, ker je bil kritičen do komunizma. Zelo si je prizadeval za samostojno Slovenijo.

JOŽE KASTELIC (Žvirče, 1920---Toronto,

2011) je bil gospodarstvenik, rodoljub in velik dobrotnik. Kot vaški stražar se je po srečnem naključju rešil gotove smrti v kočevskih brez-nih, v Kanadi iz revnega begunca postal ugleden gradbinec, podpornik slovenstva v Kanadi in Sloveniji. Leta 2017 je dobil spominsko ploščo v OŠ Prevole.

Vsem trem je skupno , da so doživljali krivice zaradi kritičnosti do komunizma , pa so kljub temu brez zamer do konca delovali za dobro ljudi in domovine Slovenije.

Dan spomina na ZS je bil posebno doživetje tudi zaradi složnega sodelovanja med šolama, občino, kulturnim društvom in krajani, ki so kar 199-krat darovali za park ZS.

Naj zapišemo še zahvale vsem, ki so sodelovali v projektu in prispevali k njegovi uresničitvi : donatorjem, sorodnikom, kiparki, li-varju, kamnoseku, občini, članom strokovne skupine, OŠ Žužemberk in Prevole, Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu ter vsem neimenovanim , ki srčno podpirajo projekt.

V letu 2019 bomo Plakat ZS poslali v vsako suhokranjsko družino, pripravili zgibanko, film o ZS, postavili ploščo z imeni vseh donatorjev ter celovito uredili park. Zato še vedno prosimo za finančno pomoč.

Naj zaključimo s sporočilom iz Argentine :
» Hvala , dragi Suhokranjci ! Toplo nam je daleč od doma , ker oživljate v spomin velike ljudi ; nekateri so po krivici pregnani hrepeleni po domovini, pa so morali umreti na tujih tleh....«

Mag. Jelka Mrvar

LISTOPAD BESEDNIH UMETNIKOV

November je po starem slovenskem poimenovanju listopad. Kot pravi zapis iz 16. stoletja, se je eden teh jesenskih mesecev imenoval celo listognoj. Obe imeni zelo nazorno kažeta, da gre čas, v katerem sta rast in toplota narave na vrhuncu, nepreklicno h kraju. Gozdovi in posamezna drevesa se odenejo v razkošne barve, ki nas vabijo, da na zraku polovimo še poslednje tople žarke. A vendar, če ta barviti blišč pogledamo od blizu, si ne moremo delati utvar. Rastline se začnejo sušiti, krčiti, travo in cvetje požge slana, listje odpade.

Letni cikel v naravi je kot podoba drugih menjav, posebej teh, ki spremljajo človekovo življenje. Na to nas še posebej opozarjajo prvi dnevi listopada, v katerih se spominjamo vseh, ki so ta svet že zapustili. Prvi november je še posebej posvečen tistim, ki so za sabo pustili svetlo etično sled in so za zgled vsemu človeštvu –, četudi je od njihove smrti minila morda že vrsta stoletij.

Vsi dobro poznamo legendo o mrtvem pevcu in njegovem srcu, ki se ni moglo posloviti od tega sveta, ker je v njem ostalo še toliko neizrečenih pesmi. Na srečo so mnogi slovenski književniki pustili na plan svojim umetnjam in tako na svoj način puščajo za sabo nekoliko drugačno, a prav tako svetlo sled. Letos je bera jubilantov še posebej bogata.

Največ se govori o Cankarjevem letu, saj je na nek način sprejemljiv za vse. Na eni strani si ga lastijo zaradi nekaterih razboritih besed, druga stran pa čuti, da so njegova dela vsa prežeta z etosom, na katerem sloni zahodna civilizacija. Zato se toliko bolj veselimo monografije z naslovom Ivan Cankar, ki jo je pripravil ddr. Igor Grdina in ki nam bo razbila nekatere klišeje.

Letos mineva 200 let od rojstva Miroslava Vilharja. Naša luč ga je obeležila s svojim letošnjim koledarjem, sicer pa ste težko slišali kako besedo o njem, čeprav ni bil samo pesnik, pač pa tudi skladatelj, dramatik, politik in časnikar.

Književnik Karel Mauser, ki ga je povojna oblast izgnala, tako da je delil usodo slovenskih beguncev na Koroškem, bi bil letos star sto let. Umrli je leta 1977 v Clevelandu, kjer je ustvarjal, obenem pa delal v tovarni svedrov, da je preživel sebe in svojo družino. Dolga leta je bil v domovini zamočan in prepovedan, pa tudi letos ni vtisa, da bi slovenska javnost vedela zanj in za njegovo okroglo obletnico. Njegov najbolj znan in reprezentativen roman Ljudje pod bičem boste zaman iskali po slovenskih knjigarnah.

Lahko bi našteali še druge obletnice književnikov, denimo 75 let tragične smrti pesnika Franceta Balantiča, a namen vseh teh besed ni jadikovanje nad tem, kako zanemarjamo ljudi, ki bi mogli biti naš svetilnik. Veliko bolj gre za spodbudo, da se jih veselimo in smo z njimi povezani tako, da vzamemo njihova dela vedno znova v roke. Tako lažje doženemo, kdo smo in od kod prihajamo, posledično pa ostajamo v zanesljivih smereh tudi v vsakdanjem življenju.

Lenart Rihar

Naša luč, november 2018

KOLEDAR

1. decembra
ob 09:30 Zaključek pouka
v Jegličevi šoli – ABC po slovensko
Slovenska hiša
ob 18:30 Rožmanova šola: zaključna
prireditev in prihod sv. Miklavža
ob 19:00 Prešernova šola: zaključna
prireditev in prihod sv. Miklavža
ob 19:00 Slomškova šola: zaključna
prireditev in prihod sv. Miklavža

2. decembra
Baragova šola: po sv. maši, z
aključna proslava

2. decembra
ob 11:30 Ponovitev Nove maše
g. Pavla Erjavca v Našem domu
ob 18:00 Balantičeva šola: zaključna
proslava in prihod sv. Miklavža
Naš dom San Justo

8. decembra ob 10:00
Prvo sveto Obhajilo otrok slovenskih šol
Slovenska hiša

15. decembra ob 20:00
Kulturni večer SKA
Slovenska hiša

16. decembra
Božični koncert v San Martinu

OSEBNE NOVICE

 KRST

V cerkvi Santa Magdalena Sofía Barat v Castelarju je v ponedeljek, 19. novembra 2018, bil krščen **Bojan Marko Cicciano**. Botra sta *Saši Ayerbe Rant in Juanma Hernández Smersu*. Krstil ga je duhovnik José María Vallarino.

Dobrodošel!

IŠČEMO

Varstvo za 3 otroke
na našem domu v okolici Castelar
meseca decembra in januarja

tel: 15 6207 1475

PREDSEDNIKI STRANK POVEČINI ZADOVOLJNI Z REZULTATI

Po prvem krogu lokalnih volitev v Sloveniji

Na prvem mestu po številu izvoljenih županov, 23, ostaja Slovenska ljudska stranka, največ svetniških mandatov je pripadlo SDS. Med tistimi, ki so izboljšali rezultat na lokalni ravni je tudi NSi, tako so pomladne stranke skupaj dobile najmanj 43 županov, vladne le 15, od tega stranka Marjana Šarca ostaja po prvem krogu brez župana in le s 53 svetniki. Za primerjavo SDS jih ima tam, kjer so volili po proporcionalnem volilnem sistemu 537, SD 333, SLS 217 in NSi 176. Kljub temu so tudi letos prednjačili samostojni kandidati, izvoljenih jih je bilo 87.

Predsednik SDS Janez Janša je ocenil, da je Ljubljana specifična po prijemih volilne kampanje, ki jih »očitno obvlada le Janković, to pa se odraža na rezultatih«. Na vprašanje, kdo lahko premaga Jankovića, je Janša odgovoril, da Ljubljanci. »A dvomim, da je kdorkoli v potencialni politični konkurenci sposoben uporabljati enake metode, kot jih uporablja on,« je dodal. »Ljubljana je stvar Ljubljancinov. Sam nisem Ljubljanečan, če bi živel v Ljubljani, bi me ta rezultat skrbel,« je povedal Janša, ki ga predvsem skrbijo prijemi v slogu »ni važno, kaj delaš, važno je, da si naš«. »V skladu s tem potem razpadejo temeljni moralni zakoni, na katerih je znosna civilizirana družba organizirana,« opozarja. Kot pozitivno je Janša ocenil nekoliko višjo volilno udeležbo, v SDS so veseli tudi dobrih signalov, ki prihajajo iz cele Slovenije. »Rezultati, ki so že objavljeni, kažejo, da bo v celi Sloveniji na teh volitvah samo za SDS glasovalo več volivcev kot za celotno vladno koalicijo,« je ugotavljal Janša in poudaril, da bo Lista Marjana Šarca, čeprav vodi državo, v celotni državi dobila manj kot dwoodstotno podporo.

Predsednik NSi Matej Tonin je poudaril, da so zelo zadovoljni z rezultati lokalnih volitev. Med novoizvoljenimi župani jih kar devet prihaja iz NSi, v nekaj občinah pa so se uvrstili v

Verjamemo, da je krepitev sodelovanja programsko sorodnih stran prvi korak k dolgoročnemu uspešnemu in stabilnemu razvoju Slovenije ...

drugi krog. Po Toninovi besedah, so za uspešen volilni rezultat zaslužni predvsem delovni ljudje. »Predvsem naši ljudje so se izdatno angažirali in se izjemno potrudili v kampanji. Ta kampanja za lokalne volitve je vedno specifična, ker je odvisna predvsem od ljudi na terenu, ne toliko od nacionalnega nivoja.« Kandidat NSi za župana v Kamniku Matej Slapar je po do zdaj prešteti glasovih tesno za petami kandidatu LMŠ Igorju Žavbiu. Tonin je pričakoval tesne rezultate. »Upam celo na zmago v prvem krogu, ker so vse zadnje ankete kazale, da smo razliko zmanjševali,« je pojasnil Tonin. »To bi bil tudi za nas zelo pomemben dosežek, občina Kamnik je nenazadnje kar velika občina,« je dodal. Pred lokalnimi volitvami so moči združevali s strankami SDS in SLS. »V teh lokalnih volitvah smo se enostavno dogovorili, da poskušamo najti skupni jezik pri čim večjem številu županskih kandidatov,« je poudaril. »Samostojni nastopi kažejo na manjšo možnost za uspeh,« je dodal.

V SLS glede na trenutne rezultate ugotavljajo, da bodo spet stranka z največ župani in po teh volitvah najmanj tretji po številu občinskih svetnikov. »To si po zahtevnem obdobju, ki je za nami, štejem za veliko zmago in boljši rezultat od najbolj optimističnih pričakovanj,« je navedel predsednik SLS Marjan Podobnik ter se zahvalil volivcem. Po njegovem prepričanju

je uspeh na lokalni ravni v prvi vrsti posledica odličnega dosedanjega dela na lokalni ravni. Prepričani so, da bodo v prihodnje enako uspešni tudi na državni ravni in bodo kot »široka, povezovalna, na slovenskih tradicionalnih vrednotah utemeljena in v prihodnost usmerjena stranka slej ko prej dosegli in presegli rezultat iz leta 1996«. »Verjamemo, da je krepitev sodelovanja programsko sorodnih stran prvi korak k dolgoročnemu uspešnemu in stabilnemu razvoju Slovenije. Prav tako pa je tudi pomembno, da smo sposobni sodelovanja z vsemi strankami in skupinami, ki na volitvah dobijo podporo volivcev,« je navedel predsednik SLS. Dodal je, da želi stranka tudi preko Partnerstva za prihodnost postati prostor sodelovanja strokovnjakov in vseh, ki želijo svoje znanje in izkušnje deliti v korist celotne

Predsednik LMŠ in premier Marjan Šarec je ob lokalnih volitvah poudaril, da je bilo dovolj jemanja občin kot neko peto kolo. »Naredil bom vse za to, da bo lokalna samouprava cenjena, da bo živela in da bodo občine lahko tudi delale,« je dejal. Zdi se mu tudi pomembno, da je prvi predsednik vlade z izkušnjami županovanja, saj da je to pomembno znanje.

Predsednica SAB Alenka Bratušek je izide volitev spremljala v Kranju, kjer je za župana mestne občine kandidiral tudi skupni kandidat SAB in Več za Kranj Iztok Purič, ki pa se mu ni uspelo uvrstiti v drugi krog. Predsednica SAB je v zvezi s tem dejala, da niso razočarani, saj imajo volivci vedno prav. DeSUS tako kot Stranka Alenke Bratušek ostaja brez županskih kandidatov ima pa najmanj 130 svetnikov in svetnic.

V SNS so po besedah predsednika Zmaga Jelinčiča zadovoljni z rezultatom saj so dobili 14 občinskih svetnikov. Kot je dejal, je to velik rezultat glede na to, da jih sedem let ni bilo v DZ in da so bili kot stranka v popolni medijski blokadi. V največjih slovenskih mestih so rezultati županskih volitev po mnenju Jelinčiča v skladu s pričakovanji.

Predsednik SD Dejan Židan katerega stranka je na drugem mestu po številu županov in svetnikov ugotavlja, da vse več kandidatov kandidira na neodvisnih listah in da se vse manj strank odloča za svoje kandidate.

Radio Ognjišče

»Prihajam Gospod, da izpolnim tvojo voljo.«

Heb 10, 9

PONOVITEV NOVE MAŠE g. Pavleta Erjavca

v nedeljo 2. decembra 2018 ob 11:30 uri, v dvorani Našega doma San Justo

Vsi prisrčno vabljeni!

Po sv. maši slavnostno kosilo
Prijave pri ge. Mici Malavašič Cassullo (4441-5528) ali pri ge. Mari Uštar Novljan v Našem domu, vsak dan od 8. do 12. ure (4651-4914)

Fábrica de tubos y envases de cartón

PREMIUM LEATHER SHOES

SUPERMAYORISTA DE OFERTAS

LABORATORIOS CKC ARGENTINA S.A.

CONSULTORES ASOCIADOS

ABERTURAS

Priloga s slikami

OBLETNICA V SLOVENSKI VASI | 66. obletnica Društva Slovenska vas in 59. obletnica blagoslovitve cerkve Marije Kraljice

VERONIKA DESENIŠKA

51. PRISTAVSKI DAN

